

Dorling, D. (2023) Slowdown means the end of pervasive capitalism, Dünya newspaper (original in Turkish), 27th May, <https://www.dunya.com/kultur-sanat/danny-dorling-yavaslama-yaygin-kapitalizmin-sonu-demektir-haberi-694698>

Slowdown means the end of pervasive capitalism

Danny Dorling discusses the end of the age of speed in his book Slowdown. While examining the phenomenon of “slower progress” in the face of the ever-increasing population, workforce and capital in the world under the spell of progress, it draws attention to sustainable solution steps that can be taken in line with future expectations.

'World Newspaper'

PUBLISHED. 27 May 2023

Questions by Gunay DEMIRBAG

The fact that what we see of as the rapidly growing world appears to be on the edge of burnout has brought the concepts of slowdown and sustainability, which have been talked about for a long time, higher up the agenda. We asked British writer Danny Dorling our questions about the global 'Slowdown'.

What do you mean by slowing down and when was the first thought in the world to slow down?

Slowing down (a word first used in the 1890s to mean going slower) affects many things today. It was first seen globally in the context of human population growth, which began to slow around 1968 and has since slowed. The increase in the number of people corresponds to a smaller percentage each year compared to the previous year. Soon there will be a smaller absolute numbers being added. According to UN projections, when we reach 2086, our numbers will start to decrease every year, which will be a first in human history. At least as far as we know.

Slowing down affects all areas

In addition to our population, our global economic growth and innovation speed are declining. The slowdown now affects much more than the population growth rate. It affects almost every area of our lives. Our current slowdown represents a major challenge to the expectation of acceleration and a step into the unknown.

To what extent are our current belief systems (economic, political, and others) built on assumptions of future rapid technological change and sustained economic growth? It's hard to accept the slowdown that awaits us. Areas that haven't slowed down yet are: carbon pollution, temperature rises, and the number of global students studying at university. But these will also start to slow down soon, some sooner than others.

Acknowledging the slowdown that awaits us will require us to change our fundamental view of change, innovation and discovery, which we see as purely beneficial. Can we accept that we have to stop waiting for endless technological revolutions? The possibility that we might not be able to do this reasonably is in itself frightening. Assuming slowdown is unlikely and new big changes are just around the corner, what mistakes will we make? What if everything stays as it is now while the pace of change slows down?

Will the slowing world be a better place?

Yes, probably. Emotionally, life may become closer to that of our hunter-gatherer ancestors than to the lives of our 20th-century ancestors. We do not know what will happen, but in order to achieve a better future, we must first imagine it. The slowdown means the end of pervasive capitalism. Capitalism could never last forever, as it was based on the expectation of ever-expanding markets and insatiable demand, creating such a peculiar concentration of wealth that it made democracy look ridiculous.

It's hard for a shrinking and aging population to make money

It will be very difficult to sustain large economic inequalities during and after the slowdown. The less things change, the more difficult it will be to make money from a shrinking and aging population, a population that is more intuitive and not easily tempted by the 'new'.

Most advertisements aim to convince us that we want things we don't need; we should buy it, or at least covet it, and despair if we can't even imagine owning it. However, as more and more people are studying psychology and social sciences, as well as having more advanced numeracy skills, it will become more difficult to fool the majority.

In a slower future, sleight of hand and psychological tricks won't work because they won't be new anymore, especially if the "new" is becoming less and less new due to the slowdown in technological innovation. The slowdown means that our institutions (universities, schools, hospitals) and homes (kitchens and bathrooms) will not change as much as they used to, but this will be unlike our attitudes which could change more quickly.

Slowing down means more time to question that our grandparents never had time to question because they were dealing with so many new things.

Slowdown requires products that last longer mean less waste. It means that many of the things that we now see as major social and environmental problems will not be a problem in the future.

Of course, we will have new problems, many of which we cannot even imagine right now. And of course always; We will continue to do what we did before, during, and after the speed age - to have fun and have fun with our friends and family.

What are the links to slowing down and sustainability? How do these two entities support each other?

Of course, people will also move in the future, they will change places. In a calmer and more rational world, they should have a lot more time to do it. But they will no longer have to relocate to where their business is or go far from a place that has become unproductive.

As is often written, we won't have to spend so much time producing so many things of almost no real value. We will have more time to ourselves, but we will need to use this time sustainably – so there will be an ecotourism boom.

Tourism in the future will mostly take the form of ecotourism, just as paints in most countries are now mostly lead-free paint. One way to think of the current global economy is to see it as something rooted in the events of 1492. Since then, we have been globalizing, and more and more people have been drawn into it.

In some ways, our economy and resources are similar to what happened to the land when you first farmed. The soil is quickly depleted and you cannot grow a crop. You get diminishing returns. Capitalism seems to have been such a learning process, rather than the final state. What's next? We don't know; we cannot say. But whatever it is, it will have to be sustainable. This is not a plea, just an observation.

Should deceleration be a state policy, and when should the decision to switch to deceleration be made?

Yes, some policy makers are better at doing this than others. In December 2019, the wealthy world's most unequal countries were mostly ruled by far-right men: Donald Trump in the US, Vladimir Putin in Russia, Recep Tayyip Erdogan in Turkey, Sebastián Piñera in Chile and Boris Johnson in the UK.

Simultaneously, however, women have been gaining power in more and more equal countries: Finland's prime minister, Sanna Marin, of the Social Democratic Party, who took office a few years ago, was the most notable example. Marin subsequently led the country in coalition with Li Anderson (Left Alliance), Katri Kulmuni (Center Party), Maria Ohisalo (The Greens) and Anna-Maja Henriksson (Swedish People's Party). Stop and think about how much has changed in such a short time, because when you look at it that way, one becomes more optimistic. Until recently, women were not even allowed to receive basic education.

Several male physicists and mathematicians developed the phase space diagrams used in the book shortly before the introduction of the first universal birth service in the 1870s to stop the most human aspect of slowing down, to aid the birth of fewer people. They did this at a time when a large part of human life was really accelerating. According to one 21st-century study of the rate of social change that chose fertility as the change to be measured, "interpreters often observe that the rate of social change is accelerating in the 20th century."

Another study begins: "If the stability in life that facilitates a degree of control and planning is seemingly undermined, thus giving rise to feelings of social acceleration, I investigate its nature and how it manifests in its location before questioning why." But we are not accelerating. If we feel that we are, it is time to change that feeling.

In which areas can it be done and after how long will the results arrive?

The slowdown is already happening, and in some cases has been going on for quite some time. Over the past 160 years, our population has doubled, doubled again, and then nearly doubled again. We have never seen such an increase in human population over such a small number of generations. We will not see it again. Our population growth rate is slowing down today.

Charles Darwin wrote in 1859 of "innumerable recorded cases of the astonishingly rapid growth of various animals under natural conditions, when conditions are favourable in two or three successive seasons." Using examples ranging from tiny seedlings to gigantic elephants, he discussed situations in which exponential

population growth rarely seen in nature has occurred. Indeed, the best example he could have chosen would have been his own species, humans, whose exponential growth has not been seen before and has just begun its worldwide proliferation.

Since 1968, 109 years after Darwin wrote these sentences, we began to slow down, and the results are already happening.

What do you think about the role of artificial intelligence in this equation?

Today we are told that artificial intelligence is our future, and there are widespread claims that computers could quickly think like us if they were fast enough, programmed well enough, or programmed themselves well enough. As we do, the way we do, and ultimately better than us. I clearly remember being told this when I first programmed a computer as a kid in the 1970s. Since then, the pace of progress in AI has been rather slow.

In my doctoral thesis in the 1980s, I mentioned it as slow as a mischievous sea slug, because at that time it was the only creature that was somehow simulated using a computer. No one has yet created a pet robot that realistically behaves like a real animal, let alone an artificial human. The rate of technological progress before the 1970s was remarkably rapid. But the later rate is surprisingly slow.

Artificial intelligence is still pretty artificial and not that smart.

The machine cannot know the moral truth.

It's not because we're great thinkers that people are so hard to imitate. Since we are not machines, it is very difficult to create an artificial mind. We think in very strange ways. Not necessarily good, fast, or clever ways, just weird ways... So a computer can be programmed to recognize license plates, then text, then words. Given enough source text that has been carefully translated by experts working specifically for European Union countries (so Google Translate works best for European languages), it can learn to translate between languages through "machine learning".

But a computer cannot be built with a deep understanding of why it is wrong to let other people starve or to care about the long-term consequences of their actions. A computer can't worry about climate change like a 15-year-old Swedish girl.

Think about moral judgements. William Armstrong's tombstone in the churchyard in Rothbury has the inscription: "His scientific achievements have earned him worldwide fame and his great philanthropy the gratitude of the poor."

There is no mention that he actually made his money through the manufacture and sale of weapons. And artificial intelligence today is far from imitating human interest in such vices, as it was when it was first invented. This morning I asked Alexa, the robot in my kitchen: "Why is it bad for people to starve?" "Hmm, I don't know about that," she replied. Google it and you might find an economist saying whether it makes economic sense to let people go hungry (and unfortunately someone probably made those calculations). ChatGPT only mimics.

The machine cannot intuitively know if something is morally wrong. You have to be human to know, treating other people as less human requires indifference - which some people can do wonderfully. It would be pretty hard to get a response other than explaining all this to an AI engine and parroting your own words to you. All ChatGPT gives you is the vulgarest of politically balanced answers, combining canned answers available on the internet. Imagination? No, it doesn't have it.

What will happen in the future?

Try to imagine what your grandchildren might be worried about in 2222, when the global human population has been declining for decades, economic equality is high, and the planet is no longer warming or even cooling with current interglacial warming having ended. At some point before that year, sea levels will become more stable than they are today, although much higher than they are now.

Power supplies will be safe and largely non-polluting. While artificial intelligence can benefit, it will still be very artificial and not very intelligent. In this future, we will all be pretty well fed, but very few of us will be fat. So what should we worry about then? Whatever this is, it's definitely going to be a major concern. To be human is to worry with the imagination; To always seek a utopia is to fear disaster.

Number growth will stop soon

The belief that we are being thrown rapidly into an unknown future is decreasing day by day; but we are just emerging from the dense fog of our bumpy past, and now we are beginning to see the clouds parting as our journey slows. There are beautiful seasons to see, but these are not fertile seasons in which our numbers, inventions, and total wealth increase exponentially. Because the increase in our numbers will stop very soon. The last few generations have seen a trajectory and many painful events involving the worst of all wars in terms of deaths and holocausts, and the most despicable of all human behavior, including the planning and construction necessary for the mass nuclear annihilation of our species.

It is emphasized that after such an event that we have experienced globally since the beginning of the pandemic, nothing will be the same as before. Now that the pandemic is over, what do you think are the most important changes in the world since 2020?

The pandemic has made the slowdown that awaits us more obvious.

We still don't travel by plane as much as we used to. Only a very small minority of us have flown on this planet – most people have never been on a plane, and nearly all of the children born this year will never fly. Most children in the world have never been and will never get on a plane. But the pandemic was the beginning of a slowdown in flight – this slowdown is still on the rise, but not as fast as in 2018 and 2019. The pandemic has made the slowdown that awaits us more obvious, and it's something to be thankful for.

The alternative—an ever-increasing total human population, more economically divided societies than ever before, per capita consumption more than ever—could be a disaster. Without both population growth and economic growth, capitalism—the economic system we've become so used to as we can't imagine the end of it—turns into something else.

To something much more stable and logical. It is impossible to know whether people will be happier in that future world. They may more often come face-to-face with the fact that we cannot find happiness by acquiring more possessions and having more exotic experiences. There's a lot we don't know. But at least we have to acknowledge that the slowdown is upon us and can now happen in many surprising areas.

Less destruction less poverty

It may take some time for us to accept that we are now faced with fewer discoveries, fewer new mysteries, and fewer "big men". But is this a very difficult bite to swallow? And we will see less despotism, less destruction and less poverty. For example, we will never again blindly believe in the "creative destruction" that twentieth-century economists foolishly praised at the height of the great acceleration.

It was the weird idea that things got better as companies went bankrupt, because only those firms that deserved to go bankrupt went bankrupt. This nihilistic rhetoric made sense according to the bizarre (but popular at the time) survival of the fittest theory of corporate evolution. The pandemic has only helped to increase the speed of slowdown. At the most basic level, fewer babies were born than predicted, both during and after the pandemic.

In Turkish, from which the text above was translate by AI and only minimally corrected!

Danny Dorling: “Yavaşlama, yaygın kapitalizmin sonu demektir”

Danny Dorling, Yavaşlamak adlı kitabında hız çağının sonunu ele alıyor. İlerlemenin büyüü altında kalan dünyada gitgide artan nüfus, iş gücü ve sermayesi karşısında “daha yavaş ilerleme” olgusunu farklı disiplinler içerisinde irdelerken gelecekte beklenenler doğrultusunda atılabilecek sürdürülebilir çözüm adımlarına dikkat çekiyor.

Dünya Gazetesi

YAYINLAMA 27 Mayıs 2023

Günay DEMİRBAĞ

Hızla büyüyen dünyanın tükenmişlik sınırlarında seyretmesi nedeniyle uzun süredir konuşulan yavaşlama ve sürdürülebilirlik kavramlarını daha da gündeme taşıdı. Küresel çapta yaşanan ‘Yavaşlama’ konusunda sorularımızı İngiliz yazar Danny Dorling’e yönelttik.

Yavaşlamak derken neyi kastediyorsunuz ve dünyada ilk kez ne zaman yavaşlamak gerektiği düşünöldü açıklar mısınız?

Bugün yavaşlama (ilk olarak 1890'larda kullanılan, daha yavaş ilerlemek anlamında gelen bir kelime) birçok şeyi etkiliyor. Küresel olarak ilk kez 1968 civarında yavaşlamaya başlayan ve o zamandan beri yavaşlayan insan nüfusu artışı bağlamında göröldü. İnsan sayısındaki artış her yıl bir öncekine kıyasla daha küçük bir yüzdeye denk geliyor. Yakında daha küçük bir mutlak sayı olacak. BM projeksiyonlarına göre 2086'ya geldiğimizde sayımız her yıl düşmeye başlayacak ki bu da insanlık tarihinde bir ilk olacak. En azından bildiğimiz kadarıyla.

Yavaşlama her alanı etkiliyor

Nüfusumuzun yanı sıra küresel ekonomik büyümemiz ve inovasyon hızımız da düşüyor. Yavaşlama artık nüfus büyüme oranından çok daha fazlasını etkiliyor. Hayatımızın neredeyse her alanını etkiliyor. Mevcut yavaşlamamız, hızlanma beklentisine yönelik büyük bir meydan okumayı ve bilinmeyene doğru bir adımı temsil ediyor.

Hali hazırdaki inanç sistemlerimiz (ekonomik, politik ve diğerleri) ne ölçüde gelecekteki hızlı teknolojik değişim ve sürekli ekonomik büyüme varsayımları üzerine inşa edilmiştir? Bizi bekleyen yavaşlamayı kabul etmek zor. Henüz yavaşlamayan alanlar şunlar: karbon kirliliği, sıcaklık artışları ve üniversitede okuyan küresel öğrenci sayısı. Ancak bunlar da yakında yavaşlamaya başlayacak, bazıları diğerlerinden daha erken yavaşlayacak.

Bizi bekleyen yavaşlamayı kabul etmek salt fayda olarak gördüğümüz değişime, inovasyona ve keşfe ilişkin temel görüşümüzü değiştirmemizi gerektirecek. Bitmek bilmeyen teknolojik devrimler beklemeyi bırakmamız gerektiğini kabul edebilecek miyiz? Bunu makul bir şekilde yapamama ihtimalimiz başlı başına korkutucu. Yavaşlamanın olası olmadığını ve yeni büyük değişimlerin hemen köşede olduğunu varsayarsak hangi hataları yapacağız? Değişim hızı yavaşlarken her şey şu anda olduğu gibi kalırsa ne olacak?

Yavaşlayan dünya daha iyi bir yer mi olacak?

Evet, muhtemelen. Duygusal açıdan hayat, 20. yüzyıldaki atalarımızın hayatlarındansa avcı toplayıcı atalarımızınkine daha yakın hale gelebilir. Ne olacağını bilmiyoruz ama daha iyi bir geleceğe ulaşmak için önce onu hayal etmeliyiz. Yavaşlama, yaygın kapitalizmin sonu demektir. Kapitalizm, sürekli genişleyen pazarlar ve doyumsuz talep beklentisine dayalı olduğu ve servet kavramına demokrasiyi gülünç duruma düşürecek denli tuhaf bir yoğunlaşma yarattığı için asla sonsuza kadar süremezdi.

Küçülen ve yaşlanan nüfusun para kazanması zor

Büyük ekonomik eşitsizlikleri yavaşlama sırasında ve sonrasında sürdürmek epey zor olacak. Her şey daha az değişir hale geldikçe, daha sevgili ve "yeni"nin cazibesine kolay kolay kanmayan, gitgide küçülen ve yaşlanan bir nüfustan para kazanmak çok daha zor hale gelecek.

Çoğu reklam, bizi ihtiyacımız olmayan şeyleri istediğimize ikna etmeyi amaçlar; onu satın almalı ya da en azından ona göz dikmeli ve ona sahip olmayı hayal bile edemiyorsak umutsuzluğa düşmeliyiz. Bununla birlikte, gitgide daha fazla insan psikoloji ve sosyal bilimler okuduğu, ayrıca daha ileri aritmetik beceriye sahip olduğu için çoğunluğu kandırmak daha zor hale gelecektir.

Daha yavaş bir gelecekte, el çabukluğu ve psikolojik hileler işe yaramayacak, çünkü artık yeni olmayacaklar, bilhassa teknolojik inovasyondaki yavaşlamadan dolayı "yeni" olan gitgide azalıyor. Yavaşlama, kurumlarımızın (üniversiteler, okullar,

hastaneler) ve evlerimizin (mutfaklar ve banyolar) eskisi kadar değişmeyeceği, ancak tutumlarımızın aksine daha hızlı değişebileceği anlamına gelir.

Yavaşlama, büyükanne ve büyükbabalarımızın yeni olan pek çok şeyle uğraştıkları için asla sorgulamaya zaman bulamadıklarını sorgulamak için daha fazla zaman demektir. Yavaşlama; daha uzun süre dayanan ürünler, daha az atık demektir. Şu anda toplumsal ve çevresel açıdan büyük sorunlar olarak gördüğümüz pek çok şeyin gelecekte sorun teşkil etmeyeceği anlamına gelir.

Elbette yeni sorunlarımız olacak ki bunların çoğunu şu anda hayal bile edemiyoruz. Ve tabii ki her zaman; hız çağı başlamadan önce, hız çağı boyunca ve sonrasında yaptığımız şeyleri yapmaya devam edeceğiz -arkadaşlarımızla, ailemizle keyifli vakitler geçirip eğleneceğiz.

Yavaşlamak ve sürdürülebilirlik bağlantıları nelerdir? Bu iki oluşum birbirlerini nasıl destekliyor?

İnsanlar elbette gelecekte de hareket edecek, yer değiştirecekler. Daha sakin ve daha mantıklı bir dünyada bunu yapmak için çok daha fazla vakitleri olmalı. Ama artık işlerinin olduğu yere taşınmak ya da verimsiz hale gelen bir yerden uzağa gitmek zorunda kalmayacaklar.

Sık sık yazıldığı gibi, gerçek değeri neredeyse olmayan bu kadar çok şey üretmek için bu kadar zaman harcamak zorunda kalmayacağız. Kendimize ayıracak daha çok zamanımız olacak, ama bu zamanı sürdürülebilir şekilde kullanmamız gerekecek -dolayısıyla bir ekoturizm patlaması yaşanacak.

Gelecekte turizm çoğunlukla ekoturizm şeklinde gerçekleşecek, tıpkı çoğu ülkede boyaların artık çoğunlukla kurşunsuz boya olması gibi. Mevcut küresel ekonomiyi düşünmenin yollarından biri, onu köklerini 1492'de yaşananlardan alan bir şey olarak görmektir. O zamandan beri, gitgide daha fazla insan içine çekilse de küreselleşmenin gerçekte ne olduğunu bilmiyoruz.

Zaman zaman, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra onu yönetmeye çalıştık. Bazı yönlerden ekonomi ve kaynaklarımız, ilk tarım yaptığınızda toprağa olana benzer. Toprak hızla tükenir ve mahsul yetiştiremezsiniz. Azalan getiriler elde edersiniz. Kapitalizm, nihai durumdan ziyade, böyle bir öğrenme süreci olmuş gibi görünüyor. Sırada ne var? Bilmiyoruz; söyleyemeyiz. Ama her ne ise sürdürülebilir olması gerekecek. Bu bir yalvarış değil, sadece bir gözlem.

Yavaşlama bir devlet politikası mı olmalı ve yavaşlamaya geçiş kararı ne zaman verilmeli?

Evet, bazı politika belirleyiciler bunu yapmada diğerlerinden daha iyi. Aralık 2019'da varlıklı dünyanın en eşitsiz ülkeleri çoğunlukla aşırı sağcı erkekler tarafından yönetiliyordu: ABD'de Donald Trump, Rusya'da Vladimir Putin, Türkiye'de Recep Tayyip Erdoğan, Şili'de Sebastián Piñera ve Birleşik Krallık'ta Boris Johnson.

Bununla birlikte, eş zamanlı olarak gitgide daha fazla eşitliğin kazanıldığı ülkelerde kadınlar güç kazanıyordu: Finlandiya'da o ay göreve gelen yeni başbakan, Sosyal Demokrat Parti'den Sanna Marin bunun en kayda değer örneğiydi. Marin sonrasında ülkeyi Li Anderson (Sol İttifak), Katri Kulmuni (Merkez Parti), Maria Ohisalo (Yeşiller) ve Anna-Maja Henriksson (İsveç Halk Partisi) ile koalisyon halinde yönetti. Durup bu kadar kısa sürede ne kadar çok şeyin değiştiğini düşünün, böyle bakınca insan daha iyimser oluyor. Kısa zaman öncesine kadar kadınların temel eğitimi almasına bile izin verilmiyordu.

Birkaç erkek fizikçi ve matematikçi, kitapta kullanılan faz uzay diyagramlarını, yavaşlamanın en insani yönü olan daha az insanın doğmasını durdurmak için 1870'lerde ilk evrensel doğum hizmetinin getirilmesinden kısa bir süre önce geliştirdi. Bunu, insan yaşamının büyük bir bölümünün gerçekten hızlandığı bir zamanda yaptılar. Ölçülecek değişiklik olarak doğurganlığı seçen, toplumsal değişimin hızına ilişkin 21. yüzyılda yapılmış bir çalışmaya göre, "yorumcular, toplumsal değişim hızının 20. yüzyılda yükseldiğini sık sık gözlemliyorlar."

Başka bir çalışma şöyle başlıyor: "Hayatta bir dereceye kadar kontrol ve planlamayı kolaylaştıran istikrar, görünüşte baltalanıyorsa ve bu nedenle sosyal hızlanma duygularına yol açıyorsa, bu durumun nedenini sorgulamadan önce doğasını ve bulunduğu yerde nasıl ortaya çıktığını araştırırm." Ama hızlanmıyoruz. "Öyle olduğumuzu hissediyorsak, bu duyguyu değiştirmenin zamanı gelmiştir."

Hangi alanlarda yapılabilir ve sonuçları ne kadar süre sonra gerçekleşir?

Yavaşlama hali hazırda gerçekleşiyor, hatta bazı durumlarda epeydir devam ediyor. Geçtiğimiz 160 yıl boyunca nüfusumuz ikiye katlandı, tekrar ikiye katlandı ve sonra neredeyse tekrar ikiye katlandı. Bu denli az kuşak sayısı boyunca insan nüfusunda böylesi bir artışı daha önce görmemiştik. Bir daha da görmeyeceğiz. Bugün nüfus artış hızımız yavaşlıyor.

Charles Darwin 1859'da "doğal şartlarda, birbirini izleyen iki veya üç mevsimdeki koşullar uygun olduğunda, çeşitli hayvanların şaşırtıcı derecede hızlı artışına ilişkin sayısız kayıtlı vaka" hakkında yazmıştı. Küçük fidelerden devasa fillere kadar uzanan örnekleri kullanarak, doğada nadiren görülen üstel nüfus artışının meydana

geldiği durumları tartışmıştı. Esasen seçebileceği en iyi örnek, üstel artış sayısında örneğine rastlanmamış ve dünya çapındaki çoğalmasına yeni başlayan kendi türü, yani insanlar olabilirdi. 1968'ten beri, Darwin bu cümleleri yazdıktan 109 yıl sonra yavaşlamaya başladık ve sonuçlar çoktan gerçekleşiyor. "Yapay zekâ halen oldukça yapay ve o kadar da zeki değil."

Yapay zekânın bu denklemdaki rolü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bugün bize yapay zekânın geleceğimiz olduğu söyleniyor ve bilgisayarların yeterince hızlı olmaları, yeterince iyi programlanmaları veya kendilerini yeterince iyi programlamaları halinde hızla bizim gibi düşünebileceklerine dair yaygın iddialar var. Bizim yaptığımız gibi, bizim yaptığımız şekilde ve nihayetinde bizden daha iyi. 1970'lerde çocukken bir bilgisayarı ilk kez programladığımda bana bunun söylendiğini çok net hatırlıyorum. O zamandan beri yapay zekâdaki ilerleme hızı oldukça yavaş.

1980'lerde doktora tezimde ondan muzipçe bir deniz sümüklüböceği kadar yavaş diye bahsetmiştim, çünkü o zamanlar bilgisayar kullanılarak bir şekilde taklit edilen tek yaratık oydu. Henüz hiç kimse, bırakın yapay bir insanı, gerçekçi bir şekilde hakiki bir hayvan gibi davranan evcil bir hayvan robotu bile yaratmadı. 1970'lerden önceki teknolojik ilerleme oranı dikkate değer ölçüde hızlıydı. Ancak daha sonraki oran şaşırtıcı derecede yavaş.

"Makine ahlaki açıdan doğruları bilemez"

İnsanların taklit edilmesinin bu kadar zor olmasının nedeni büyük düşünürler olmamız değil. Makine olmadığımız için yapay bir zihin yaratmak çok zor. Çok garip şekillerde düşünüyoruz. Mutlaka iyi, hızlı veya akıllıca yollar değil, sadece garip yollar... Böylece bir bilgisayar plakaları, ardından metni, sonra da kelimeleri tanıyacak şekilde programlanabilir. Bilhassa Avrupa Birliği ülkeleri için çalışan uzmanlar tarafından dikkatlice çevrilmiş yeterli kaynak metin verilirse (bu nedenle Google Çeviri, Avrupa dilleri için en iyi sonucu verir) diller arasında çeviri yapmayı "makine öğrenimi" yoluyla öğrenebilir.

Ancak bir bilgisayar, diğer insanların aç kalmasına izin vermenin neden yanlış olduğunu veya eylemlerinin uzun vadeli sonuçlarını umursamayı derinlemesine anlayacak şekilde inşa edilemez. Bir bilgisayar, 15 yaşında İsveçli bir kız gibi iklim değişikliği konusunda endişelenemez. William Armstrong'un Rothbury'deki kilise bahçesinde bulunan mezar taşında şu kitabe yer almaktadır: "Bilimsel kazanımları ona dünya çapında bir ün ve büyük hayırseverliği yoksulların minnetini kazandırdı."

Gerçekte parasını silah üretimi ve satışı yoluyla kazandığından hiç söz edilmiyor. Ve yapay zekâ bugün, ilk icat edildiğinde olduğu gibi, bu tür ahlaksızlıklara yönelik insani

ilgiyi taklit etmekten çok uzak. Bu sabah mutfağımdaki robot Alexa'ya sordum: "İnsanların aç kalması neden kötü?" "Hmm, onu bilmiyorum," diye cevap verdi. Google'da arattığınızda, insanların aç kalmasına izin vermenin ekonomik açıdan mantıklı olup olmadığını söyleyen bir ekonomist bulabilirsiniz (ve ne yazık ki biri muhtemelen bu hesaplamaları yapmıştır).

Makine, bir şeyin ahlaki açıdan yanlış olup olmadığını sezgisel olarak bilemez. Bilmek için insan olmanız gerekir, diğer insanlara daha az insan muamelesi yapmak umursamamayı gerektirir -ki bazı insanlar bunu harikulade yapıyor. Tüm bunları bir yapay zekâ motoruna açıklayıp size kendi kelimelerinizi papağan gibi tekrar etmesi dışında bir karşılık almak epey zor olurdu. ChatGPT'nin size verdiği tek şey, internette mevcut olan hazır cevapları bir araya getiren, politik olarak dengeli cevapların en bayağısıdır. Hayal gücü? Hayır, buna sahip değil.

Gelecekte neler olacak?

Küresel insan nüfusunun onlarca yıldır düştüğü, ekonomik eşitliğin yüksek olduğu ve gezegenin artık ısınmadığı, hatta mevcut buzullar arası ısınmayla birlikte soğumaya başladığı 2222'de torunlarınızın ne için endişelenebileceğini hayal etmeye çalışın. O yıldan önce bir noktada, deniz seviyeleri şimdikinden çok daha yüksek olmasına rağmen bugünkünden daha istikrarlı hale gelecek.

Güç kaynakları güvenli olacak ve büyük ölçüde çevreyi kirletmeyecek. Yapay zekâ fayda sağlasa da hâlâ epey yapay olacak ve pek de zeki olacağını söyleyemeyiz. Bu gelecekte hepimiz oldukça iyi besleneceğiz ama çok azımız şişman olacak. Peki o zaman ne için endişeleneceğiz? Bu her ne ise, kesinlikle büyük bir endişe kaynağı olacak. İnsan olmak, hayal gücüyle endişelenmektir; daima bir ütopya arayışında olmak, felaketten korkmaktır.

Sayı artışı yakında duracak

Bilinmeyen bir geleceğe hızla savrulduğumuz inancı gitgide azalıyor; ama inişli çıkışlı geçmişimizin yoğun sisinden daha yeni çıkıyoruz ve şimdi, yolculuğumuz yavaşlarken bulutların aralandığını görmeye başlıyoruz. Görececek güzel mevsimler var ama bunlar, sayımızın, icatlarımızın ve toplam zenginliğimizin katlanarak arttığı verimli mevsimler değil. Çünkü sayımızın artışı çok yakında duracak. Son birkaç kuşak, ölümlerle soykırımlar açısından tüm savaşların en kötüsünü ve türümüzün kitlesel nükleer imhası için gerekli planlamalar ve inşaları da dahil olmak üzere tüm insan davranışlarının en aşağılık olanlarını içeren bir gidişat ve birçok acı verici olay gördü.

Pandeminin başından beri, küresel çapta deneyimlediğimiz böyle bir olaydan sonra hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı vurgulanıyor. Artık pandemi bittiğine göre, sizce 2020'den beri dünya genelinde yaşanan en önemli değişiklikler neler?

Pandemi, bizi bekleyen yavaşlamayı daha açık hale getirdi.

Halen eskisi kadar uçakla seyahat etmiyoruz. Bu gezegende sadece çok küçük bir azınlığımız uçuşta - çoğu insan asla uçağa binmedi ve bu yıl doğan çocukların neredeyse tamamı asla uçamayacak. Dünyadaki çoğu çocuk hiç uçağa binmedi ve binmeyecek. Ancak pandemi, uçuşta yavaşlamanın başlangıcı oldu - bu yavaşlama halen yükseliyor, ancak 2018 ve 2019'daki kadar hızlı değil. Pandemi, bizi bekleyen yavaşlamayı daha açık hale getirdi ve bu müteşekkiri olunacak bir şey.

Alternatif -sürekli artan toplam insan nüfusu, ekonomik olarak her zamankinden daha fazla bölünmüş toplumlar, kişi başına her zamankinden daha fazla tüketim- bir felaket olabilirdi. Hem nüfus artışı hem de ekonomik büyüme olmadan, kapitalizm - sonunu düşünemeyeceğimiz kadar alıştığımız ekonomik sistem- başka bir şeye dönüşür.

Çok daha istikrarlı ve mantıklı bir şeye. İnsanların o gelecek dünyada daha mutlu olup olmayacağını bilmek imkânsız. Daha fazla mülk edinerek ve daha egzotik deneyimler yaşayarak mutluluğu bulamayacağımız gerçeğiyle daha sık yüz yüze gelebilirler. Bilemeyeceğimiz çok şey var. Ancak en azından yavaşlamanın üzerimizde olduğunu ve artık pek çok şaşırtıcı alanda gerçekleşebileceğini kabul etmeliyiz.

Daha az yıkım daha az yoksulluk

Artık daha az keşif, daha az yeni gizem ve daha az "büyük adam" ile karşı karşıya olduğumuzu kabul etmemiz biraz zaman alabilir. Ama bu yutulması çok zor bir lokma mı? Hem daha az despotluk, daha az yıkım ve daha az yoksulluk göreceğiz. Yirminci yüzyıl iktisatçılarının büyük hızlanmanın zirvesinde aptalca övdüğü "yaratıcı yıkım"a bir daha asla körü körüne inanmayacağız mesela.

Firmalar battıkça her şeyin daha iyiye gittiğine dair tuhaf bir fikirdi bu çünkü sadece batmayı hak eden firmalar iflas etti. Bu nihilist retorik, şirket evriminin tuhaf (ama o zamanlar popüler olan) en güçlüünün hayatta kalması teorisine göre mantıklıydı. Pandemi olsa olsa yavaşlama hızının artmasına yardımcı oldu. En temel düzeyde, hem pandemi sırasından hem de sonrasında tahmin edilenden daha az bebek doğdu.

